

3.2 Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan esiopetuksessa tiloja, paikkoja, välineitä, yhteisöjä ja käytäntöjä, jotka tukevat lasten kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monitahoisia ja joustavia kokonaisuuksia. Ne tarjoavat mahdollisuuksia leikkiin, luoviin ratkaisuihin ja asioiden monipuoliseen tarkasteluun lapsia motivoivia ja toiminnallisia työtapoja käyttäen.

Kehittämistä ohjaavat näissä perusteissa määritellyt arvoperusta, oppimiskäsitys sekä toimintakulttuurin kehittämiselle asetetut tavoitteet. Lisäksi otetaan huomioon lasten osaaminen, heidän kiinnostuksen kohteensa ja yksilölliset tarpeensa sekä luvussa 4 kuvatut esiopetuksen toteuttamisen periaatteet. Oppimisympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä¹. Ne tarjoavat myös mahdollisuuksia leikkiä ja työskennellä rauhassa ja kiireettömässä ilmapiirissä. Oppimisympäristöissä kiinnitetään huomiota ergonomiaan, ekologisuuteen, esteettisyyteen, esteettömyyteen ja sekä tilojen valaistukseen, sisäilman laatuun, siisteyteen ja viihtyisyyteen.

Oppimisympäristöjä kehitetään niin, että ne edistävät vuorovaikutusta ja yhteisöllistä tiedon rakentumista. Yhteisesti sovitut säännöt ja toimintatavat luovat ilmapiiriltään turvallisen ja muita kunnioittavan oppimisympäristön. Monipuoliset oppimisympäristöt tukevat lasten aktiivisuutta, terveen itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä oppimaan oppimisen taitoja ja tasa-arvoa. Lapset osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen. Heidän ideansa ja tuotoksensa näkyvät oppimisympäristöissä. Tämä tukee lasten osallisuutta ja antaa heille onnistumisen kokemuksia sekä vahvistaa vuorovaikutusta vertaisryhmän kanssa.

Oppimisympäristöinä käytetään ulko- ja sisätiloja, lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä. Esiopetuksessa käytetään ja sovelletaan myös tieto- ja viestintäteknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi hyödynnetään eri yhteistyökumppaneiden, kuten kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntatoimen tarjoamia mahdollisuuksia. Lasten omia leikkikaluja, tieto- ja viestintäteknologisia laitteita ja muita välineitä voidaan käyttää huoltajien kanssa sovitulla tavalla. Tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat lapsille kokonaisvaltaisen oppimaiseman ja kannustavat aktiiviseen, yhteisölliseen ja itsenäiseen oppimiseen.

Oppimisympäristöt Oulun esiopetuksessa

Esiopetuksen henkilökunnan tehtävänä on yhdessä lasten kanssa suunnitella ja luoda oppimiseen houkutteleva ympäristö, joka tukee lapsen kiinnostusta ja uteliaisuutta uuden oppimiseen. Huoltajat voivat osallistua oppimisympäristön arviointiin ja kehittämiseen.

Pedagogiikka ja toiminnalle asetetut tavoitteet määrittävät olemassa olevien tilojen tarvetta ja käyttöä. Tavoitteisiin on mahdollista päästä eri keinoin, mitä voidaan edesauttaa erilaisilla tilaratkaisuilla. Tämä ei välttämättä vaadi uusia tiloja, vaan jo olemassa olevien tilojen luovaa ja joustavaa hyödyntämistä. Fyysinen tila ei ole pedagogiikan määrittämisen lähtökohta, vaan osa oppimisen ja opetuksen tueksi rakennettava oppimisympäristöä. Tilojen suunnittelua ja kehittämistä ohjaa pyrkimys tilojen monipuoliseen ja tehokkaaseen hyödyntämiseen, jolla tuetaan opetussuunnitelman tavoitteiden ja opetuksen järjestämiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Lapsi ja oppiminen ovat tilankäytön keskeinen lähtökohta ja päämäärä.

---

¹ Valtioneuvoston asetus 4 § (422/2012)

Oulun esiopetuksessa kiinnitetään erityisesti huomiota esiopetusyksikön piha-alueiden ja lähiympäristön hyödyntämiseen oppimisessa. Opetukseen sisällytetyt erilaiset oppimisympäristöt tuovat opetukseen monipuolisuutta. Oppimisympäristöjen monipuolinen käyttö edistää erilaisten oppijoiden vahvuuksien löytymistä ja tukemista.

*"Tykkään ulkoilusta.
Ulkona saa juosta."*

*Erään esiopetusikäisen
pohdintaa*

Oppimisympäristön on tuettava monipuolisesti lapsen kasvua ja oppimista ja tarjottava mahdollisuuksia seuraavaan lähikehityksen vaiheeseen. Kasvattajan ja lapsen välinen ja lasten keskinäinen vuorovaikutus on sille oleellista. Uteliaisuutta herättävä ja haasteita tarjoava ympäristö antaa keinoja ja ohjaa lasta henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen. Oppimisympäristön on tarjottava mahdollisuuksia leikkiin, muuhun toimintaan ja lisäksi myös omaan rauhaan. Oppimisympäristön tulee olla esteettisesti miellyttävä ja muunneltavissa erilaiseen toimintaan. Työvälineiden ja materiaalien on oltava lasten saatavilla.

Hyvässä sosiaalisessa oppimisympäristössä kaikkien aikuisten luottamuksellinen yhteistyö antaa vuorovaikutusmallin lapsen omiin ihmissuhteisiin. Lapsen hyvä arki rakentuu hyvistä, kunnioittavista kohtaamisista sekä aikuisten että toisten lasten kanssa. Myönteinen, iloinen, avoin, rohkaiseva ja lämmin ilmapiiri vahvistavat lapsen hyvinvointia. Esiopetusryhmän kaveritaitoja vahvistetaan yhteisten keskustelujen ja erilaisten leikkien avulla. Lasten tulee oppia hyvät tavat ja muiden ihmisten huomioiminen omassa toiminnassaan. Myönteinen palaute luo hyväksyvää ilmapiiriä ja toisten arvostusta. Hyvässä sosiaalisessa oppimisympäristössä erilaisia mielipiteitä kuunnellaan ja kunnioitetaan. Yhteistyö huoltajien kanssa on kunnioittavaa, arvostavaa ja avointa. Huoltajia kuullaan ja heidät nähdään tärkeänä osana esiopetusyhteisöä.

Hyvässä psyykkisessä oppimisympäristössä kasvattajat kuuntelevat lasten ajatuksia ja mielipiteitä sekä vastaavat lasten toiminta-aloitteisiin ja kysymyksiin. Lasten itsetunnon kehittymistä tuetaan rohkaisemalla ja tarjoamalla onnistumisen mahdollisuuksia. Perusturvallisuus ja hyvinvointi syntyvät siitä, että aikuiset ja lapset tuntevat toisensa hyvin ja kokevat hyväksyntää juuri sellaisina kuin he ovat. Lähtökohtana lapsen itsetunnon vahvistamisessa on, että aikuinen on kiinnostunut lapsesta.

Oulussa on käytössä opetussuunnitelman osana [Kulttuuripolku](#), joka auttaa monipuolisten oppimisympäristöjen luomista ja hyödyntämistä. Kulttuuripolun avulla tuetaan esiopetusyksiköiden kulttuuriopetusta sekä yhteistyötä esiopetusyksiköiden, kulttuurilaitosten ja -toimijoiden välillä. Kirjaston, kulttuurilaitosten ja liikuntapalveluiden tarjoamia mahdollisuuksia käytetään säännöllisesti. Kirjastot ovat lukuharrastukseen innostavia ja monilukutaitoa kehittäviä oppimisympäristöjä. Esiopetusyksiköiden yhteistyö Oulun kaupunginkirjaston kanssa luo hyvät puitteet myös oppimiskokonaisuuksien hallintaan.

Tieto- ja viestintäteknologia on osa esiopetuksen oppimisympäristöä. Tieto- ja viestintäteknologisia laitteita käytetään esiopetusryhmissä suunnitelmallisesti oppimisen ja vuorovaikutuksen tukena. Tieto- ja viestintäteknologian käytössä korostuu yhteisöllinen toiminta, dokumentointi, tiedonhaku ja lasten toimijuus.

Hyvän oppimisympäristön tunnusmerkkejä ovat muuntuvuus, jatkuva havainnointi ja arviointi. Esiopetuksen oppimisympäristöjä arvioidaan ja kehitetään aktiivisesti osana toiminnan suunnittelua ja toteutusta.